

הגיגים - פרשת מסעי

ד"ר חזות גבריאלי

חניה במדבר?

לכל 'מסעי' כביטוי כולל יש שלשה שלבים מובחנים: יציאה מנקודת המוצא, המסע עצמו והחניה בנקודת היעד. פעמים היציאה היא העיקר כמו: "ויצא יעקב מבאר שבע", פעמים הנסיעה היא העיקר כמו: "ויסע אברם הלוך ונסוע הנגבה", ופעמים החניה ביעד היא העיקר, כמו: "ויחן את פני העיר".

בפרשתנו ארבעים ושתיים פעם "ויסעו ויחנו" כנגד ארבעים ושתיים מסעות במדבר. על השאלה למה בכלל נכתבו מסעות אלו? תשובות רבות של רבותינו. ברם, על שאלת החזרה של הביטוי "ויסעו ויחנו" ארבעים ושתיים פעם, לא מצאתי פרשנויות. יושם לב ל'חוסר ההתאמה' הלשוני כביכול. התורה מתנסחת בביטוי - 'ויסעו' במקום בביטוי - 'ויצאו'. כך לדוגמה: "ויסעו בני-ישראל, מרעמסס; ויחנו, בסוכות". באשר ליעד התורה מתנסחת בלשון חניה ובאשר לנקודת המוצא, אין התורה מציינת שזו נקודת המוצא אלא עלינו כקוראים להבין מתוך הביטוי "ויסעו מ...". מהי נקודת המוצא. בחלוקה דלעיל, הפועל ויסעו משמש בתפקיד כפול, הוא מצביע על נקודת המוצא ומגדיר את המעבר בין שתי הנקודות כמסע. אלא שפעמים כפי שנראה בהמשך, נקודת המוצא היא עצמה נקודת היעד.

האם לניתוח לשוני זה יש משמעות פרשנית? מה רצו בני ישראל יותר מכל? לצאת? לנסוע? לחנות? להגיע? אילמלא הנסיבות ההיסטוריות הנוראיות כולנו הינו שמחים בוודאי לו התיאור בתורה היה כך: 'ויצאו בני ישראל ביד רמה מרעמסס ויסעו ארבע עשרה יום עד בואם לערבות מואב'. תחת זאת, ובשל חטא המרגלים, הם נדדו במדבר ארבעים שנה ממסע למסע על פי ד'.
על מסעות אלו, וכמענה לשאלה למה נכתבו המסעות, כותב רש"י: "אלה מסעי - למה נכתבו המסעות הללו? להודיע חסדיו של מקום. שאעפ"י שגזר עליהם לטלטלם ולהניעם במדבר, לא תאמר שהיו נעים ומטולטלי' ממסע למסע כל ארבעים שנה ולא היתה להם מנוחה. שהרי אין כאן אלא ארבעים ושתיים מסעות. צא מהם י"ד שכולם היו בשנה ראשונה קודם גזירה משנסעו מרעמסס עד שבאו לרתמה, שמשם נשתלחו המרגלים שנא' (במדבר יב) ואחר נסעו העם מחצרות וגו' (שם יג) שלח לך אנשים וגו' וכאן הוא אומר ויסעו מחצרות ויחנו ברתמה למדת שהיא במדבר פארן. ועוד, הוצא משם ח' מסעות שהיו לאחר מיתת אהרן מהר ההר עד ערבות מואב בשנת הארבעים. נמצא שכל שמנה ושלושים שנה לא נסעו אלא עשרים מסעות זה מיסודו של רבי משה הדרשן".

לאור דברים אלו, לא נוכל לומר כי בני ישראל בכל השלבים רצו יותר מכל 'להגיע'. לפנינו אם כן שלשה שלבים שונים:

בשלב א- בשנה הראשונה, ביי"ד מסעות ראשונים קודם הגזרה למות במדבר, בני ישראל רצו יותר מכל ל'צאת'.

שלב ב - במשך שלושים ושמונה שנה, התקיימו עשרים מסעות שהיעד שלהם לא היה ערבות מואב ולא כניסה לארץ. לו הדבר היה תלוי בהם מן הסתם היו בוחרים ל'חנות' במקום מוצל, מוגן ומשופע במים עד יום מותם, שהרי ממילא הם לא אמורים להיכנס לארץ.

שלב ג- בשנה הארבעים, מדובר על הדור הממשיך אשר בעוד ח' מסעות מהר ההר יכנס ארצה. הם יותר מכל רוצים 'להגיע'. לנסוע לערבות מואב.

מה אם כן הייתה מטרת עשרים המסעות? התורה אינה מדברת על כך באופן מפורש אך חז"ל מרחיבים במדרשים. מניתוח המסלול במדבר אנו מוצאים גם שיבה לאחור אל נקודת מוצאם. עניין זה מרומז בפסוק הבא: " וַיִּכְתֹּב מֹשֶׁה אֶת מוֹצְאֵיהֶם לְמִסְעֵיהֶם עַל פִּי ה' וְאֵלָה מִסְעֵיהֶם לְמוֹצְאֵיהֶם". פעמים מנקודת המוצא אל נקודת היעד ופעמים בדרך ההפוכה, מסע אל נקודת המוצא (כלי יקר).

לשבחם של ישראל, על אף הגזרה הנוראה המוציאה כל חשק מלצאת למסעות כל שהן, מתארת התורה את כל המסעות של כל השלבים באותה מטבע לשון - "ויסעו ויחנו" - "כולן שווין לטובה".

להערות : hazutg@gmail.com